

פרד"ס יהודה – שמה זבולון

גליון 70 תשפ"א

77

פרפראות בפרשת השבוע ובהלכה: פ' יתרו ע"י יהודה זבולון הלוי קליפניק בעל פרדס יהודה

~ בענין כהן מדין או חותן משה ~

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה: (יה א) ומצינו בפסוק זה אשר יתרו היה גם כהן מדין וגם חתן משה ואילו בפסוק הבא מצינו הלשון וַיִּקַּח יְתָרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה ולא הזכיר הפסוק היותו כהן מדין? עוד צריך לדעת מדוע נקט הלשון של וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן ולא נקט הלשון כפשוטו וַיְתָרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה שָׁמַע? וצריך לומר שיתרו היה שומע כל השנים את חשיבותו שהוא מצד היותו כהן מדין, וכעת שהגיע אחר יציאת מצרים שמע שמחשיבים אותו על היותו חתן משה, ומזה הסיק אשר משה רבינו ע"ה חשיבותו גדולה מאוד, וזה הפירוש וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ, אותו יתרו שהחשיב עצמו לכהן מדין, הבין שחשיבותו גדולה יותר על היותו חתן משה, ומשום זה מובן הפסוק הבא שכבר הזכיר רק המעלה השנייה, וַיִּקַּח יְתָרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וזה היה יותר חשוב אצלו מן החשיבות של כהן מדין. ודפח"ח. (צבי לצדיק הגה"ק ר' צבי אלימלך מבלאזוב)

~ הוספה על דרך הנ"ל ~

והנה אפשר להוסיף בזה דבר עמוק יותר, שהתורה הק' מלמדנו גודל מעלת הבעל תשובה, ומי שלוקח את עצמו לעבודת השי"ת, היינו שהתורה מרמזת לנו שאפילו אחד שהיה בבחינת כהן מדין שזה בחינה תחתונה מאוד, יכול לזכות להגיע לדרגת חתן משה וזה כוונת הפסוק כאן, שאותו יתרו שהיה כהן מדין, הוא זכה בעצמו להיות חתן משה, והילכך מצינו הלשון וַיִּקַּח יְתָרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה, כי כעת נשאר בו רק המעלה של חתן משה כי זרק מעליו הענין של כהן מדין, וזכה לתשובה, ומתוק הוא. (אך פרי תבואה הגה"ק מליסקא)

~ ג' שיטות בענין מה שמועה שמע ובא וסברותיהם ~

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹקִים לְמֹשֶׁה וְלִישָׂרָאֵל עִמּוֹ כִּי הוֹצִיא ה' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם: (יה א) ומצינו בגמ' (זבחים דף קטז ע"א) מה שמועה שמע ובא ונתגיר, והנה מצינו בזה ג' שיטות בענין איזה שמועה שמע יתרו, אשר גרמה לו להתגיר, לפי ר' יהושע שמע מענין מלחמת עמלק, ולפי רבי אליעזר המודעי שמע על ענין של מתן תורה, כמו שידוע שהקולות של מתן תורה היה הולכים מסוף העולם ועד סופו, ולפי ר' אליעזר שמע יתרו על ענין קריעת ים סוף, וכמו שמצינו בפסוק (יהושע ה א) וַיְהִי כַּשְׁמַע כָּל מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה. והנה המהרש"א הק' מבאר סברת כל אחד מהני שיטות, ומבאר שהכל מרומז בפסוק וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ, דהנה הסיום של פרשת בשלח עוסק מענין מלחמת עמלק והילכך סובר ר' יהושע שהפסוק של וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ קאי על הפסוק הקודם, המדבר מענין מלחמת עמלק, וזה שיטת ר' יהושע, ושיטת ר' אליעזר המודעי היא שהכוונה בפסוק של וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ היא על ההמשך בפסוק, והוא: אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹקִים לְמֹשֶׁה וְלִישָׂרָאֵל עִמּוֹ, ומצינו כאן ב' ענינים היינו מה שהשי"ת עשה לְמֹשֶׁה וְלִישָׂרָאֵל, וזה רק בענין מתן תורה, שאז למד השי"ת עם משה רבינו ע"ה התורה, ואח"כ לימד אותה לבני ישראל, ועל זה עולה הלשון של וַיִּשְׁמַע, מכיון שהקול הלך בכל העולם וכנ"ל, וא"כ לפי ר'

אליעזר המודעי הפסוק וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ הכוונה על מתן תורה, ושיטת ר' אליעזר הכוונה היא על ההמשך של הפסוק כי הוציא ה' את יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם, שזה הכוונה היא על קריעת ים סוף ששם מצינו גם הפסוק וַיְהִי כַּשְׁמַע כָּל מַלְכֵי הָאֱמֹרִי, ושם היו רק בני יִשְׂרָאֵל ואילו מֹשֶׁה לא זכה לזה, ולפי"ז הפסוק וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ קאי על השמיעה כפשוטו, על הניסים שהיו לישראל בקריעת ים סוף, וליכא מידי דלא רמיזא, ונחמד הוא. (מהרש"א זבחים דף קטז ע"א)

~ דרוש נחמד על החילוק בענין השמות של בני משה רבינו ע"ה. ובני יוסף הצדיק ~

וְאֵת שְׁנֵי בָנָיו אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים גֵּרְשָׁם כִּי אָמַר גַּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה: וְשֵׁם הָאֱלֹהִים אֱלִיעֶזֶר כִּי אֱלֹקֵי אָבִי בְּעֹרֵי וַיִּצְלַנִּי מִתַּרְבַּב פְּרַעֲה: (יה ג-ד) והנה צריך להבין מדוע לא נתן משה רבינו ע"ה את השם אליעזר לבן הראשון, דלכאורה היה לו להודות להשי"ת קודם, וכמו שכתוב: אֱלֹקֵי אָבִי בְּעֹרֵי וַיִּצְלַנִּי מִתַּרְבַּב פְּרַעֲה, ומה גם שזה היה קודם שהיה גַּר בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה, עוד צריך לדקדק מדוע אצל גֵּרְשָׁם מצינו הלשון "כִּי אָמַר" גַּר הָיִיתִי, ואילו אצל בנו אליעזר לא מצינו הלשון "כִּי אָמַר" אֱלֹקֵי אָבִי בְּעֹרֵי, רק הלשון כִּי אֱלֹקֵי אָבִי בְּעֹרֵי, עוד צריך לדעת מה שמצינו אצל משה רבינו ע"ה בפרשת שמות (ב כב) וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ גֵּרְשָׁם כִּי אָמַר גַּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה, ובכאן מצינו שוב הלשון "כִּי אָמַר", וצריך לבאר הטעם בזה, ולכאורה די בהלשון וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ גֵּרְשָׁם כִּי גַר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה, וכן צריך לדעת גם מה שמצינו אצל יוסף הצדיק הלשון: וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי נִשְׁנִי אֱלֹקִים אֵת כָּל עֲמָלֵי וְאֵת כָּל בֵּית אָבִיו (מא נא) מדוע לא מצינו הלשון של "כִּי אָמַר" כִּי נִשְׁנִי אֱלֹקִים, והנה לתרץ כל דיוקים אלו נקדים בהא דמצינו בספר הישר אשר יתרו לא הסכים אז בלידת גֵּרְשָׁם שימולו אותו, ולא היה משה רבינו ע"ה, יכול למולו כלל, רק ההמשך בפסוק וַיְהִי בַּרְרָף, ואז היה הסיפור שהמלאך ביקש וַיִּבְקַשׁ הַמֵּיתוֹ: ואז מצינו הלשון שלו: וַתִּקַּח צִפְרָה זָרָה וַתִּכְרַת אֶת עֲרֻלַת בְּנָהּ, ומדויק הלשון עֲרֻלַת בְּנָהּ ולא עֲרֻלַת בְּנָם, מכיון אשר אֱלִיעֶזֶר היה כבר מהול בעיתו ובזמנו לבן שמונת ימים, ואילו גֵּרְשָׁם לא היה מהול, ומשה רבינו ע"ה היה צריך כל העת לחזק עצמו שהסיבה שלא מל את בנו זהו עקב היותו גַּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה, והילכך אצל משה רבינו ע"ה מצינו הלשון של "כִּי אָמַר", מכיון שבאמת חזק עצמו וחזר על זה כל העת, ולכן מובן הלשון של "כִּי אָמַר" רק אצל גֵּרְשָׁם, גם בפרשת שמות וגם בפרשת יתרו, אבל אצל אֱלִיעֶזֶר שהיה נימול בזמנו לבן שמונה, לא היה צריך לומר כלום והילכך לא מצינו הלשון של "כִּי אָמַר", כי באמת לא אמר כלום, וא"כ זהו הטעם שאצל יוסף הצדיק לא מצינו הלשון של "כִּי אָמַר" כִּי נִשְׁנִי אֱלֹקִים. כי אין מן הצורך לאומר, ולפי"ז לפי המהלך הזה, אפשר להוסיף ולתרץ, מה שהקשו בפסוק, וְאֵת שְׁנֵי בָנָיו אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים גֵּרְשָׁם וְשֵׁם הָאֱלֹהִים אֱלִיעֶזֶר, מדוע לא מצינו הלשון של "שֵׁם הַבְּכוֹר גֵּרְשָׁם" וכמו שמצינו אצל יוסף הצדיק שקרא לבנו הגדול וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת "שֵׁם הַבְּכוֹר" מְנַשֶּׁה וְאֵת שֵׁם הַשְּׁנִי קָרָא אֶפְרָיִם, רק הביאור פשוט בההבדל שיש בין ב' בניו של משה רבינו ע"ה, לבין ב' בניו של יוסף הצדיק, דאילו יוסף הצדיק

לפי האמת הבכור האמיתי, אבל היה לו חסרון של ערלות, של מל בזמנו, ואילו אחיו הקטן אליעזר היה כבר מהול לפניו, ונכנס מיד תחת כנפי השכינה, הילכך מצינו הלשון ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם ושם האחר אליעזר כל אחד היה נקרא "אחד", ולא שני לראשון, ודי למבין, ודו"ק.
(רביד יוסף להגאון ר' אהרן יוסף טמפלר אב"ד רזפניק נספה בשואה הי"ד)

החשיב את בנו מנשה לבנו בכורו, וכמו שמצינו הלשון ויאמר יוסף אל אביו שיוסף הצדיק אמר לאביו יעקב אבינו ע"ה, לא בן אבי כי זה הבכור, שים ימנך על ראשו, (בראשית פרק מח יח) והילכך אצל אפרים מצינו הלשון של ואת "שם השני" קרא אפרים, כי אפרים היה בבחינת טפל לאחיו בכורו מנשה, משא"כ אצל משה היו בניו גרשם וכן אליעזר על אותו הדרגה, ומכיון שגרשם היה

מדור העובדות

**** הרה"ק מפרמישלאן זיע"א, פועל ישועה ועשירות לבעל חוב****

לקנות הסחורות האלו, ואפילו שלא ידעה מאיזה סיבה וטעם, וכך ללא אומר ודברים, הסכימה על הקנייה, אחרי שהתמקחה קצת על המקח, רק אמרה להסוחר שכל כספה הנמצא אצלה עולה רק על חצי מסכום הקנייה, אך הסוחר ענה לה, שאין זה חסרון כלל, מכיון שגם המוכר מבין שלא כל אחד צריך לבד לבן ובפרט כזה כמות ענקית של בד לבן, הילכך בוודאי מסכים לקבל החצי עכשיו, והחצי השני לאחר זמן.

האשה בשמעה זאת, הסכימה על המקח, ונתנה את כל אשר לה, בעד הסחורה, ואף כתבה שטר על החצי השני, והמתווך הסוחר היה מאושר ממנו אז, ודאג מיד לדרך שיגיע העגלות לעיירה ראדוביץ, אל ביתה של האשה הסוחרת, בעלה ר' מיכל בראותו עגלות גדולות טעונות בדים, שמח כדרכו על הקנייה המוצלחת של זוגתו, וכמימים ימימה,

אך מה נתאכזב מאוד בעומק נפשו, בראותו שכל זה הוא רק בד לבן, והוא ר' מיכל בהיותו המוכר בפועל יודע שבעיירה ראדוביץ כמעט ואין מבקש בד לבן אצלם, בראותו זאת הלך מיד לזוגתו ושאלה אפשר הענין, מדוע החליטה לקנות הסחורה הזאת, האשה טמנה ראשה ובכתה לפניו, אשר לא היה זה תחת שליטתה, וכי היא הרגישה שהיא חייבת לקנות סחורה זו, ויהי מה, בעלה שלא שמע מעולם דיבורים כאלו הרגיש שרתחת דמו עולים לראשו, וכאשר שאלה למחרם, ושמע שרק חצי מן התשלום שילמה, ואילו היא נשארה בעלת חוב על החצי השני, ומה גם החובות לכל מכירה שלוותה מהם קודם הנסיעה, הגיעה לכלל כעס עצום ונורא, וכמה שניסו להרגיעו לא היו יכולים להרגיעו כלל.

האשה בראותה כל זאת, ובפרט שידעה שבאמת על פי השכל עשתה טעות נוראית, לא ידעה מה לעשות בנידון זה, בצר לה פנתה לאחיה שהיה איש פיקח מאוד וביקש ממנו בתחנונים, שיכנס ויטפל במקרה קשה זה, אחיה הסכים להענין בדלית ברירה, והגיע לביתה, והלך לדבר עם חכמתו ותבונתו הרבה על לב גיסו, ומה גם שאת הנעשה אין להשיב,

לאור כל האמור הציע לו גיסו, שטוב יעשה אם ישמע

בעיירה ראדוביץ אשר במדינת גאליציה, {כמו בן היתה עיירה הנקראת ראדוביץ בפלך הונגריה והיא הסמוכה לוויניץ}, היה גר חסיד מפורסם בעל צדקה ועושה, בשם ר' מיכל רודיק ז"ל, מיודעינו ר' מיכל זכה לעשירותו עקב ברכה מהרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן זיע"א, וכפי שיסופר להלן:

ר' מיכל רודיק מיודעינו היה איש סוחר פשוט, אשר היה חי ממכירת סוגי בדים, וכל צורכי התפירה, ומוזה היתה פרנסתו מצויה לכל צרכיו, ודרך מסחרו היתה, אשר זוגתו היתה מפורסמת בפיקחותה, והיא היתה נוסעת לירידים הגדולים, ובטביעות עיניה היתה יודעת לבחור סחורות טובות במחירים שווים, וכך היתה מביאה הסחורה אשר הביקוש עליה היתה גדולה, וכך בעלה היה מתעסק עם מכירת הסחורות, ומוזה היתה פרנסתם מצויה,

ויהי היום והגיע זמנה לצאת אל עבר הירידים הגדולים לקנות הסחורה, ודרכה היתה ללות כספים ממכריה, ואף כל השטרות הממשלתיים כאגרות חוב וכדו' היתה לוקחת עימה, וכך עם ממון רב, היה בידה דרך לקנות הסחורות באיכות טובה, וכו' כדרך כל הסוחרים אשר בארץ המה,

וכך עם תפילת הדרך, נפרדה מבני משפחתה ומכריה לעבר הנסיעה לירידים, ושפתיה מרחשין תפילות להצלחה ולשמירה בכל הדרכים, ויהי היום ודרכו רגליה באחד הירידים הגדולים, ותחפש אחר בדים מוכתרים, והנה בא אליה אחד מן המתווכים הגדולים ביריד שם, ופנה אליה לאמר שיש תחת ידו עיסקה מוצלחת ביותר, במחיר שאי אפשר לעמוד מנגד,

כראות המתווך הסוחר שבדעתה לשמוע עוד פרטים, הציע לה, ג' עגלות טעונות מבד לבן מיוחד ומשובח במחיר שלא ימצא בכל העולם, במחשבה ראשונה חשבה האשה, מה לי ולכמות גדולה כזאת של בד לבן, והרי בד לבן הוא הבד הנמכר הכי מעט, עקב היותו לבן לגמרי, אך ליבה אמרה לה, שהיא צריכה ללכת לראות הבד המשובח הזה, וכך הלכו אל מקום העגלות, ותרא האשה את העגלות הטעונות עם הבד החשוב,

מן השמים סובבו שהאשה הסוחרת הרגישה שהיא צריכה

פרד"ס יהודה - שמח זבולון

כ"ט

ג'ליון 70 תשפ"א

להצעתו ויסע לרבינו הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א, אשר ידוע ומפורסם בכל הסביבה, כפועל ישועות גדול, ורבים נושעו על ידו, מחוסר ברירה הסכים הגיס לצעד זה, ולקחו הוא וזוגתו עגלה, ונסעו יחדיו אל רבינו הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א, והיה בעת אשר דרכו נגליהם בביתו נאווה קודש של רבינו מפרמישלאן זיע"א, פתח רבינו ר' מאיר זיע"א מיד ואמר לו ברוך הבא ר' מיכל העושר... ר' מיכל בשמעו זאת לא ידע את נפשו, ולמה ירמוזון מילותיו של הצדיק, אך הצדיק אמר לו שיספר לו מטרת בואו, וכך התחיל מיודעינו ר' מיכל לגולל כל הסיפור הגדול והקשה מנשוא, שהגיע עליהם עקב פזיזותה של אשתו, והיה אחרי שהרצה את כל טענותיו, ביקשו הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א, שיכתוב הכל בהפיתקא - קויטעל, וכאשר סיים לכתוב התבונן רבינו מפרמישלאן זיע"א בהפיתקא וענה לו כך: ידוע מה שכתוב בתורה מה שאמר השי"ת לאברהם אבינו ע"ה, "כל מה שתאמר לך שרה שמע בקולה", היינו שהשי"ת רצה שישמע לקול זוגתו, הילכך גם אני אומר לך שתסכים עם מה שעשתה זוגתך המקח, ובפרט שמקח זה היה כעין רוח הקודש שנצנצה בה, לעשות המקח בדווקא, אזי הצעתי שתסכים להמקח, והשי"ת יעורך שתצליח למכרו בטוב ובנעימים, וכו',

ר' מיכל ששמעו דברים מפורשים מפי הצדיק, הודה לו נרגשות, והאמין בישועה הקרובה לבוא, וחזר השלווה והשמחה לשכון בבתיהם, והנה באותם ימים היה מלחמה בין מדינות טורקיה למדינת רוסיא, ומדינת גאליציה מקום מגורתו של ר' מיכל היתה לצד הטורקים, ומשום זה נתנו המדינה - מדינת גאליציה רשות

ר' מיכל נתעשר עושר רב מאוד מאוד ממכירת הברדים כולם, ומשם היתה הצלחתו מאירה לו פנים, ונסע עם זוגתו להודות לרבינו הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א, על הישועה מעל הטבע, חסידים ואנשי מעשה בעת סיפורם סיפור זה, היו מוסיפים בערגה, "ומי יודע עם כל המלחמה של מדינת טורקיה ורוסיא לא היתה על ידי רבינו הרה"ק מפרמישלאן זיע"א, והכל להציל פרנסת מיודעינו ר' מיכל", זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

ר' מיכל ששמעו דברים מפורשים מפי הצדיק, הודה לו נרגשות, והאמין בישועה הקרובה לבוא, וחזר השלווה והשמחה לשכון בבתיהם, והנה באותם ימים היה מלחמה בין מדינות טורקיה למדינת רוסיא, ומדינת גאליציה מקום מגורתו של ר' מיכל היתה לצד הטורקים, ומשום זה נתנו המדינה - מדינת גאליציה רשות

מדרש רבה שנתן הנה"ק מקאסאן בעל אור מלא תרע"ג להגאון ר' זאב וואלף מירנויער ביום חתונתו \$3000 ספר שייך להנה"ק ר' אברהם חיים הורוביץ מפלאנטש חותן מורינו הרב ר' יואל מסאטמאר זצוק"ל ומבנו ר' משה עם כתב יחום עד בעל המאור \$8000, ספר עם הקדשת הנה"ק מצהלים בעיר חוסט תרע"ג, \$1500 ספר קיצור ראשית חכמה שנתן הנה"צ ר' יחזקאל שרגא מעריץ לחתן עם ברכתו והקדשתו \$3000 ספר לשון חכמים שייך להרה"ק ר' יהודה אסאד חתימות עם הג"ה \$2500 שתי מכתבים של הרבי המלאך בארה"ב לבנו בחסידות עמוקה \$4000 ספר נועם מגדים דפוס שני עם חתימות הרה"ק ר' שמואל אהרן רובין מקאראטשין ובנו הר' מנחם מענדל וחתנו הר' שלום וואגשאל \$2500 ספר לחם רב שרית עם חתימות הרה"ג ר' שניאור זלמן הירשאוויץ תלמידו הגדול של הגאון ר' ישראל סאלאנטער וגם הוא הוציא לדפוס ספר אבן ישראל של ר' ישראל סאלאנטער והגאון ר' חיים מבריסק משבח נאוותו וצדקותו בהסכמה לספרו \$2000 ספר רחמי האב שייך להרה"ק ר' יואל זוסמאן מעריץ אביו של הרה"ק ר' יחזקאל זצוק"ל \$2500 מכתב כת"י הגאון ר' חנוך הענק אייגש בעל המרחשת נדיר מאוד, שתי מכתבים של האמרי חיים מוויניץ להעסקן ר' יצחק לעווין אודות הצלת הרבה יהודים מאחורי הברזל, ספר חסידים באזיל שמ"א \$2000, ספר יד שאול על הל' שבועות דפ"ר עם הנהגות הגאון ר' גרשון ליטש סג"ל רוזנבוים בעל משיב דברים \$2000, ספר שו"ת מעשה נסים פאריז תרכ"ז עם חתימת וחזרת הר' נחום דוב בער פרידמאן נכד הרה"ק מרוזין, ספר שו"ת חוט השני עם חתימת הגאון ר' יוסף רייזין מטעלו בעל שארית יוסף \$600, שו"ת מים חיים זיטאמיר, מכתב מאת הגאון ר' אליעזר ראבינוביץ המינסקער גדול, מכתב מהגאון מראטאטשוב לחתנו הר' צימרון, \$3500 מהרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין, מהרה"ק ר' יחזקאל מאוסטראווא, מהגאון ר' שך, מהגאון דבר אברהם מקאוונא, מהגאון ר' הענקין, קוויטל שכתב החזון איש על אחורי מכתב שנשלחו לו, ספר אדמת קודש שייך להגאון ר' אברהם פאם, ספר משכיל אל דל שייך לבעל מענה שמחה ממאטמערסדארף ובנו הר' שמואל, ספר אבל כבד הספר על ר' שלמה קלוגער וחתימות הר' חיים אל"י טיימלבוים מבערנסאם חמיו של הרה"צ ר' מיכאל בער ווייסמאנדל \$1200 דברות משה עם הקדשה ארוכה \$900

בעולם הספרים תמצאו כמה אלפים ספרים שאינם נמצאים במוסדות הספרים והשירות הוא נפלאה
4403 - 16 Ave Brooklyn, NY 11204

הוצא לאור ע"י "עולם הספרים" מרכז העולמי לספרים שאינם נמצאים במוסדות הספרים והשירות הוא נפלאה
מטבעות לפדיון הבן ופדיון נפש הגליון מוקדש לקבלת הגליון pardesyehuda1@gmail.com 718 4388414 Seforim World 4403 16 Ave Brooklyn NY 11204